

**Preek 31 december 2025, Oudjaarsavond
Ontmoetingskerk
Deuteronomium 8:1-18**

Gemeente van Jezus Christus,

De woestijn is ellendig... De woestijn is een plek van dorheid, van dood... In de woestijn is het overdag snikheet en brandt de zon de hele dag volop. 's Nachts is het juist ijskoud en komen er gevaarlijke dieren tevoorschijn. Slangen en schorpioenen... In de woestijn is drinkbaar water een zeldzaamheid... En zo kun je in de woestijn ook geen akkers aanleggen. Eten is er dus niet genoeg want eetbare dieren leven vrijwel niet in de woestijn... Het is vrijwel onmogelijk om er langere tijd te overleven... De woestijn is een ellendige plek... En het volk Israël heeft daar veertig jaar lang gewoond...

We lazten vanavond uit het Bijbelboek Deuteronomium. Dit boek speelt zich af aan de overkant van de Jordaan. Het volk is na een veertig jaar lange tocht bij het beloofde land aangekomen. Spoedig zullen ze de rivier oversteken en het land in bezit gaan nemen. Maar dat zullen ze doen zonder hun leider Mozes die daarvoor nog zal sterven. Mozes houdt verschillende toespraken, daarin blikt hij terug op wat gebeurd is, kijkt hij vooruit naar wat het volk te wachten staat en worden vooral de wetten die God aan het volk gegeven heeft nog eens onderstreept. En zo is het gedeelte dat wij vanavond hebben gelezen goed te begrijpen. Het is een toespraak op een drempelmoment, kijk terug naar het verleden dat achter je ligt, kijk vooruit naar de toekomst die spoedig zal aanbreken.

Misschien is het vanavond voor jou ook wel zo'n drempelmoment. De laatste avond van 2025. Morgen is het 2026. We staan op de drempel tussen twee verschillende jaren. Als je terugkijkt, terug in jouw verleden, wat zie je dan? Zie je een paradijselijke tuin? Was het gewoon? Was het een woestijn? En als je vooruitkijkt, naar de toekomst, wat zie je dan? Wat zijn jouw verwachtingen voor het nieuwe jaar? Wat is je hoop? En wat is misschien wel je angst? Het zou boeiend zijn om daar nu met elkaar over in gesprek te gaan, maar ik ben bang dat we hier dan om middernacht nog zitten. Wel denk ik dat we op heel verschillende manieren terug- en vooruit kijken. Voor de één was 2025 een moeilijk jaar, voor de ander fantastisch. 2026 is nog een leeg boek, maar sommigen leven nu met zorgen en anderen juist vooral met hoopvolle verwachtingen. Bij ons is het dus een heel divers beeld.

Bij het volk Israël in de woestijn bij de Jordaan is het een veel eenduidiger beeld. Het verleden, de woestijntijd, was zwaar... De toekomst is het beloofde land, het land van melk en honing. Een prachtige hoopvolle toekomst... Het moeilijke verleden, de mooie toekomst... Paradoxaal genoeg onderstreept

Mozes juist het goede van dat slechte verleden, en waarschuwt hij voor de goede toekomst.

Allereerst dat slechte verleden, de woestijntijd. Op andere plekken lezen we dat het volk al een keer eerder zich opmaakte om het beloofde land in te vallen. Er werden twaalf verspieters gestuurd om het land te onderzoeken. Tien van hen kwamen angstig terug. Ze hadden de sterke en grote mensen gezien, net als de enorme stenen muren om de steden heen. Ze wisten: daar kunnen wij niet tegenop. De andere twee verspieters, Jozua en Kaleb, bevestigden dat beeld, maar zij zijn niet angstig maar hoopvol. Want met God kan het volk overwinnen. Het volk luistert echter niet naar hen, maar wordt ook bang... Als gevolg stuurt God het volk terug de woestijn in. Pas na veertig jaar zullen ze alsnog het beloofde land binnentrekken, maar dan zal de huidige generatie. Zij die niet vertrouwen op God, zijn uitgestorven. De veertigjarige tijd is zo dus een gevolg van de keuzes van het volk, logisch gevolg van hun zonden... Maar in ons gedeelte van vanavond staat: 'Denk aan de tocht die de HEER, uw God, u door de woestijn heeft laten maken, veertig jaar lang.' Hier wordt het neergezet als keuze van God. En zo is de woestijntocht enerzijds volledig het gevolg van de zonde van de mens, maar anderzijds volledig aan God te danken... Te danken zeg ik bewust. Want door de woestijn heen heeft het volk iets ontzettend waardevols mogen leren, mogen ervaren.

We lazten: 'Hij wilde u laten buigen voor zijn macht en u op de proef stellen, om te ontdekken wat er in uw hart leefde: gehoorzaamheid aan zijn geboden of niet.' God verzoekt niemand, Hij probeert ons niet te verleiden om het verkeerde te doen. Maar God beproeft wel mensen. Denk bijvoorbeeld aan Abraham die de opdracht kreeg zijn zoon Izaak te offeren. Of denk aan Jezus in de woestijn. En in Exodus horen we Mozes zeggen: 'Wees niet bang, God is gekomen om u op de proef te stellen en u met ontzag voor Hem te vervullen, zodat u niet meer zondigt.' God stelt mensen soms op de proef. Net als dat ouders soms hun kinderen moeilijke dingen laten doen om ze te laten ontdekken: dit kunnen we zelf! Of we kunnen het niet, wij hebben hulp nodig. Een tijdje terug liet ik mijn kinderen samen naar de bakker gaan. Ikzelf stond in de buurt en kon zien of alles goed ging. Maar zij moesten het wel zelf helemaal doen. Zo laat de ouder in een veilige setting de kinderen ontdekken wat ze wel en niet kunnen. Dat is op de proef stellen. Zo ook God. In de woestijn werden zij op de proef gesteld: vertrouwen wij wel echt op God? Nee, dat moeten we nog leren, daar moeten wij nog aan werken. Dat is niet een keihard oordeel, dat is een liefdevolle ouder die Zijn kinderen helpt de juiste weg te gaan.

Zo heeft God het volk beproeft. Tegelijkertijd was het echter ook het volk dat God kon beproeven. Is God echt trouw aan Zijn volk? Zorgt God voor Zijn volk? En dat bleek een volmondig ja te zijn. Zelfs in de woestijn,

de plek waar een mens niet kan overleven, zorgde God voor Zijn volk. Veertig jaar lang kon het volk daar leven. God gaf hen te eten, zorgde ervoor dat hun kleren niet versleten en zelfs de voeten zwollen niet op.

Veel mensen hebben in hun leven ook één of zelfs meerdere woestijntijden meegemaakt. Perioden die onvoorstelbaar zwaar en moeilijk waren. Misschien heb jij ook zo'n woestijn moeten doorstaan. Misschien zit je zelfs wel midden in zo'n woestijn op dit moment. Snak je naar water, naar verkoeling... De woestijn lijkt misschien wel eindeloos... De boodschap is hier: God is sterker dan de woestijn. Hoe zwaar de woestijn ook is, hoe onbewoonbaar, door God kan een enorm volk veertig jaar lang overleven in de woestijn. Het was heel duidelijk: zelf konden ze het niet, maar God kon het wel. Hij liet zelfs water uit de rotsen tevoorschijn komen. Vaak hoor ik dat ook van mensen. Juist toen het zo moeilijk was, juist toen ik midden in de woestijn was, toen zorgde God voor mij. Je kunt het zelf met geen mogelijkheid, maar dan is daar God. Je weet Hij zorgt voor mij, God is te vertrouwen... Zelfs in de woestijn... Juist in onze zwakheid wordt duidelijk dat God krachtig is...

Dat is het positieve van het zware verleden. Het volk, jij misschien ook wel, ontdekte: ik kon het niet zelf, en ik hoefde het niet zelf, want God deed het. En dan de overstap naar het beloofde land. Mozes schetst hier een prachtig beeld. Eerst de woestijn, nu: 'beken, bronnen en waterstromen'. Het wordt alsmaar meer. Beken kunnen nog opdrogen, bronnen kunnen dat niet maar kunnen wel vervuild raken, waterstromen blijven altijd doorgaan, altijd schoon fris drinkwater... Het beeld wordt steeds mooier... En opnieuw: 'een land van tarwe en gerst, van wijnstokken, vijgenbomen en granaatappelbomen, een land van olijven en honing'. Niet alleen de noodzakelijke dingen om te overleven, tarwe en gerst. Maar ook wijnstokken, vijgenbomen, granaatappelbomen, olijven. Heerlijk fruit. Wijn om voedsel langer goed te houden ook. Er is zelfs honing, een luxeproduct. In de woestijn was het overleven. In het beloofde land is het genieten. In onze kerkelijke traditie wordt dat soms nog weleens vergeten, maar God wil ook dat wij genieten van het goede dat Hij ons geeft.

Maar in dat genieten, dat fijne leventje, zit wel een levensgroot risico. En daar waarschuwt Mozes ons in dit gedeelte voor. Namelijk dat je in alle luxe en weelde God vergeet. Het gaat goed, je kunt het zelf, je hebt God niet nodig... En je vergeet Hem... De Westerse samenlevingen van de afgelopen decennia, waaronder Nederland dus, zijn met afstand de meest welvarende samenlevingen in de wereldgeschiedenis geweest. In die tijd zag je ook een duidelijk verschuiving van een christelijke samenleving naar een gesecculariseerde samenleving. De mens vergat God... En dan is het heel gemakkelijk om hier in de kerk te zeggen: die anderen deden het verkeerd... Maar kijk eerst eens

naar jezelf. Naar je eigen leven... Hoe vaak vergeten wij wel niet God? Mozes heeft het in dit gedeelte over dankbaar zijn aan God. Hij is het die al dat goede aan het volk... aan ons... geeft. Dank je Hem daarvoor? Of vergeet je dat? Denk je ergens bij jezelf: het is mijn harde werken, mijn verdienste, ik heb er recht op... Of besef je... Ik leef nu wel in dit beloofde land, maar ik had even goed in de woestijn kunnen leven... Ergens is het een terechte vraag of leven in de woestijn misschien niet beter is dan leven in het beloofde land. In het beloofde land denk je dat je het zelf kunt... Maar zo lieg je tegen jezelf en vergeet je God... In de woestijn kun je het niet zelf, heb je God nodig, en zo leef je met Hem... Wat is beter? Het beloofde land met het risico dat je God vergeet? Of de woestijn waar je niet zonder God kunt?

In wezen is dat een strikvraag. Want in het beloofde land wordt God vergeten, maar in de woestijn, toen het volk beproefd werd, faalden ze ook keer op keer... Wij zijn geen haar beter dan hen... Maar wij zijn wel verder dan hen... Wij kennen Jezus Christus... Bij Zijn doop klonken de woorden uit de hemel: 'Dit is mijn geliefde Zoon, in Hem vind Ik vreugde.' En meteen ging Jezus de woestijn in om op de proef te worden gesteld. Maar met dit verschil, Jezus kon het wel. In de honger beseft Jezus dat brood niet het kostbaarste is, maar dat God het meest waardevolle is. Zonder Hem kunnen wij niet.

Jezus geeft ons het voorbeeld. Leef met God, in woestijn en in het beloofde land, leef met God... Zo is zowel de woestijn als het beloofde land een plek van zegen, want je leeft met God. En dat doen we niet alleen. Dat doen we met elkaar... Maar meer nog dat doen we ook met behulp van God. Het is de Heilige Geest die aan elke gelovige geschonken wordt. Hij helpt ons om vast te houden aan God, om Hem niet te vergeten, om dankbaar te zijn...

En zo stond het volk op een drempelmoment. Achter hen de woestijn, voor hen het beloofde land... Wij staan ook op een drempelmoment, achter ons 2025, ons leven tot dusver, perioden van zegen en ook van vloek... Voor ons 2026, de toekomst, het onbekende... Mozes leert ons, Jezus doet het ons voor, de Geest helpt ons: Leef met God... Vergeet Hem niet... Wees dankbaar voor het goede, vertrouw op Hem in het slechte...

Ik weet niet of u aan goede voornemens doet, maar hierbij een suggestie: Ga 2026 in met het goede voornemen om meer bewust met God te leven. Meer op Hem te vertrouwen als het tegen zit... En hem de dankbaarheid te geven die Hem toekomst. Ga jij dat doen? Hoe ga jij dat doen? Neem die vraag mee: hoe ga jij bewuster met God leven in 2026... Leef met God... Halleluja, amen.

Met eventuele reacties op deze preek kunt u terecht bij ds. Stefan Honing. stefanhoning@gmail.com of 06-48883410